

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/200/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2111222602
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2111222602.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudcov JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Jána Mihala v právnej veci žalobkyne: Orange Slovensko, a.s., Bratislava, Prievozská 6/A, zast. advokátom: Mgr. Martin Katriak, Bratislava, Dr. VI. Clementisa 10, proti žalovanej: U. I., nar. X. I. XXXX, bytom H. XXX, o 952,74 eur s príslušenstvom, za účasti vedľajších účastníkov na strane žalovanej: 1/ Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Prešov, Námestie legionárov 5, zast. advokátom: JUDr. Igor Šafranko, Svidník, Sov. hrdinov 163/66 a 2/ Združenie na podporu práv spotrebiteľov, občianske združenie, Bratislava, Sebeñního 9, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 19. júna 2012 č. k. 16C/46/2012 - 77 v znení opravného uznesenia rovnakého súdu z 2. decembra 2013 č. k. 16C/46/2012 - 151 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej p o t v r d z u j e .

V napadnutej časti týkajúcej sa neprijateľnosti zmluvných podmienok rozsudok súdu prvého stupňa m e n í tak, že určuje za neplatné z dôvodu ich neprijateľnosti zmluvné podmienky vyjadrené v prvej, druhej a štvrtej vete článkov II. bodov 2.5 Dodatkov z 12. júla 2009 k zmluvám žalobkyne a žalovanej o pripojení z rovnakého dňa č. A1181264 a A4450940 s telefónnymi číslami XXXXXXXXXXXX a XXXXXXXXXXXX a identifikačnými kódmi dodatkov 3430909 a 3430922 nasledovným spôsobom :

„V prípade porušenia niektorej z povinností Účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za Služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti Zmluvy alebo tohto Dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto Dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu vo výške 497,91 EUR [15000,04 Sk] (331,94 EUR [12893,28 Sk]). Právo na zmluvnú pokutu podľa tohto bodu vznikne Podniku samotným porušením povinnosti Účastníka a to v okamihu porušenia povinnosti Účastníkom, pričom toto právo nie je podmienené vykonaním žiadneho úkonu zo strany Podniku (napr. odstúpením od Zmluvy alebo prerušením či obmedzením poskytovania Služieb v prípade porušenia povinnosti podľa bodu 2.3 písmena c) tohto článku). Zmluvnú pokutu podľa tohto článku bude Účastník povinný zaplatiť Podniku bez ohľadu na dĺžku doby, ktorá mu ešte zostávala do uplynutia doby viazanosti.“

V napadnutej časti trov konania rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalovanej ani žiadnemu z vedľajších účastníkov na jej strane nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa I. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 661,74 eur s 9% úrokom z omeškania ročne od 2. apríla 2010 do zaplatenia (inak bez určenia lehoty plnenia); II. v časti 498,85 eur konanie zastavil; III. vo zvyšku žalobu zamietol, IV. určil za neplatné ako neprijateľné prijateľné zmluvné podmienky v Dodatkoch v zmluve (?) o pripojení č. A4450940, A 1181264 (? - v skutočnosti šlo o dve samostatné zmluvy) pod bodom II. časť 2.5 „týkajúce sa zmluvnej pokuty“; V. zrušil svoj platobný rozkaz z 26. októbra 2011 č. k. 27Ro/151/ 2011-31 a VI. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil, pokiaľ šlo o vec samu, právne ust. § 53 ods. 1, ods. 4 písm. k/ a ods. 5 O. z. (Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) i s odkazmi na § 494 a § 517 ods. 2 rovnakého zákona, § 5, § 80 písm. b/ a § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a čl. 4 ods. 1, čl. 6 a čl. 7 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ako závery z niektorých rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie (ďalej tiež len „SD“) v tzv. spotrebiteľských veciach; vecne potom záverom o existencii právneho vzťahu účastníčok (na základe zmlúv o pripojení) a záväzku žalovanej zaplatiť cenu poskytnutých služieb, čo ale neplatilo o zmluvnej pokute. Dojednanie tejto v zmluve, ktorá mala charakter spotrebiteľskej zmluvy, bolo treba považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, keď sa pri určení zmluvnej pokuty nerozlišovalo, či k porušeniu zmluvne prevzatých povinností Účastníka (žalovanej vstupujúcej do zmluvného vzťahu v postavení spotrebiteľa) dôjde na začiatku existencie zmluvného vzťahu alebo pred jeho ukončením, rovnako ako tu bola bez významu výška nezaplatennej sumy i to, či vôbec dôjde k ukončeniu zmluvného vzťahu a len čiastočná neplatnosť zmluvnej pokuty (?) by taktiež nebola riešením; dôvodil okresný súd, ktorý napokon rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne len paušálnym odkazom na § 142 ods. 2 O. s. p. a vecne výlučne konštatovaním čiastočného úspechu žalobkyne (bez uvedenia rozsahu takéhoto úspechu).

Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie len žalobkyňa a to výslovne iba čo do zvyškového zamietnutia žaloby (v časti zmluvnej pokuty), určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a trov konania s primárnym návrhom na zmenu rozsudku v napadnutej časti tak, aby žalobe bolo vyhovené aj tam, kde tak súd prvého stupňa urobiť odmietol a aby čiastkový výrok o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky bol zrušený. Namietala predovšetkým nesprávnosťou záveru súdu prvého stupňa o neprijateľnosti príslušnej zmluvnej podmienky, argumentujúc predovšetkým jej individuálnym dojednaním, pričom tu porušenie povinnosti uhrádzať vyúčtovanú cenu poskytnutých služieb zo strany žalovanej nebolo sporným. I s odvolaním sa na niektoré rozhodnutia SD, najvyšších súdov Českej i Slovenskej republiky aj niektorých slovenských krajských súdov v obdobných veciach mala za to, že vyjednávacía pozícia žalovanej pri uzatváraní zmluvy bola dostatočne silnou a okresný súd opomenul zisťovať možnosť individuálneho ovplyvnenia ňou dojednaní o zmluvnej pokute, ktoré na strane žalobkyne predstavuje len protiváhu inak nevýhodnému dojednaniu o odmene (?), pričom zmluvná pokuta tu slúži aj ako paušalizovaná náhrada škody a aj prípadná nerovnováha v právach a povinnostiach nemôže byť považovaná za značnú.

Žalovaná ani žiaden z vedľajších účastníkov na jej strane odvolací návrh nepodal.

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ O. s. p. vec v medziach odvolania žalobkyne, teda s preskúmaním presnej polovice výrokov rozsudku súdu prvého stupňa vynímajúc z toho čiastkový výrok vyhovujúci žalobe, ďalší čiastočne zastavujúci konanie a do tretice i výrok o zrušení platobného rozkazu (pretože rozhodnutie o tzv. zvyškovom zamietnutí žaloby a ďalšie rozhodnutie o neprijateľnosti a neplatnosti zmluvných podmienok, druhé z nich vydané súdom bez návrhu, mali charakter rozhodnutí na sebe vzájomne závislých; rozhodnutie o trovách konania bolo naopak závislým na výsledku konania ako celku, teda i na čo i len čiastočne napadnutom rozhodnutí vo veci samej a /do tretice/ posúdenie správnosti rozhodnutia vo veci samej aj v časti vyhovujúcej žalobe by mohla predmetom odvolacieho konania urobiť len v tomto smere nečinná žalovaná, resp. vedľajší účastníci na jej strane, kým žalobkyňa čo aj čiastočným vyhovením žalobe postavenie osoby subjektívne oprávnenej napadnúť odvolaním rozsudok aj v tejto časti stratila) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a contrario bez pojednávania (pretože

tu síce šlo o vec samu, na druhej strane ale nebola tu potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania, súd prvého stupňa prejednal aj rozhodol túto vec na pojednávaní, nešlo tu o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a pojednávanie odvolacieho súdu si nevyžadoval ani žiaden dôležitý verejný záujem), pričom dospel k záveru, že rozsudok v odvolaním dotknutých častiach vo veci samej treba považovať za správny (nech aj v časti určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky len v jeho podstate s potrebou podstatného preformulovania príslušného čiastkového výroku).

Predovšetkým totiž odvolací súd nemal (napriek opačnému názoru odvolateľky) dôvod nesúhlasiť s podstatou argumentácie použitej súdom prvého stupňa na podporu ním zvoleného spôsobu rozhodnutia (tak ako táto - rozumej argumentácia - vyplýva z odôvodnenia napádaného rozsudku). U dôvodov predostretých okresným súdom dostatočne jasne a i objektívne presvedčivo (samozrejme bez ambície presvedčiť kohokoľvek, najmä nie niekoho s celkom jednoznačným záujmom na inom výsledku konania) by tak zásadne postačovalo (s jednou výnimkou týkajúcou sa koketovania okresného súdu s myšlienkou vyslovenia sa v prospech len čiastočnej neplatnosti dojednaní o zmluvnej pokute, o ktorom aspekte problému ešte bude reč) i len konštatovať ich správnosť a odvolať sa na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O. s. p.), odvolací súd však aj v tejto konkrétnej veci musí urobiť zadosť tiež povinnosti vyporiadať sa i s tzv. odvolacími námietkami a preto, ale aj pre celkovú úplnosť nad rámec už uvedeného súdom prvého stupňa dopĺňa (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) nasledovné :

Vo vzťahu k procesnej stránke veci sa javí potrebné zopakovať to, čo súd prvého stupňa naznačil a čo už tunajší súd v minulosti uzavrel v inej veci, vedenej ním pod sp. zn. 10Co/362/2010 (inak vo veci Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 8C/40/2010), teda že z úpravy ustanoveniami § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. už k času rozhodovania napádaným rozsudkom súdu prvého stupňa a i k času rozhodovania odvolacieho súdu týmto jeho (práve odôvodňovaným) rozsudkom vyplýva, že už skôr existujúca možnosť súdu v rozsudku, týkajúcom sa sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná (podľa odseku 3 účinného už od 15. októbra 2008) bola nahradená povinnosťou vydať takéto rozhodnutie vtedy, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky a súčasne nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie (odsek 4 účinný od 1. marca 2010).

Takáto úprava je procesným ekvivalentom obdobnej úpravy nachádzajúcej sa od 1. marca 2010 v ustanovení § 53a O. z. (teda v tzv. hmotnom práve), pričom jej špecifikom je, že na jej základe súd i v tzv. sporovom konaní (zásadne ovládanom dispozičným princípom), hoc aj len v takom, kde má základná požiadavka žalobcu pôvod v spotrebiteľskej zmluve, môže dotvoriť jeho predmet (konania) tým, že aj bez výslovného návrhu niektorého účastníka konania (vyjadreného buď v žalobe alebo vzájomnej žalobe) určí neplatnosť zmluvnej podmienky s poukazom na jej neprijateľnosť. Nie je rozhodné, či žalobu v takejto veci podal dodávateľ, spotrebiteľ alebo príslušné združenie, ale len to, že výsledky vykonaného dokazovania smerujú k rozhodnutiu v neprospech dodávateľa alebo naopak v prospech spotrebiteľa preto, že niektorá podmienka alebo aj viaceré takéto podmienky v spotrebiteľskej zmluve sú neprijateľné. Takéto určenie (neprijateľnosti a neplatnosti) je tu potom zjavne pre spotrebiteľa za účelom jeho zvýšenej ochrany zaručovanej i na nadnárodnej úrovni (ustanovením povinnosti reagovať na porušenie noriem spotrebiteľského práva aj bez výslovného návrhu spotrebiteľa) a tiež v smere eliminovania rizika výskytu neprijateľných podmienok (v tejto súv. por. najmä tzv. hmotnoprávnu povinnosť dodávateľa sa zdržať používania podmienky určenej za neprijateľnú i vo vzťahoch s ostatnými spotrebiteľmi podľa § 53a ods. 1 O. z.), na druhej strane však i na ochranu dodávateľa takýmto určením dotknutého (ako ustanovením možnosti brojiť aj proti samostatnému výroku o určení neprijateľnosti a neplatnosti podmienky, ktorý by tu nebyť úpravy z ust. § 153 ods. 4 O. s. p. byť nemusel, tak i ustanovením prípustnosti dovolania v takýchto prípadoch a umožnením tak osobe rozhodnutím dotknutej toto napadnúť i za pomoci mimoriadneho opravného prostriedku).

Ak potom i v tejto konkrétnej (tu odôvodňovanej) veci musia platiť závery z vyššie zmienenej skôr prejednanej a tiež rozhodnutej inej veci, zopakovať je namieste (v tomto prípade už hmotnoprávne),

že vo vzťahu k určení dojednania o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku neplatí to, čo u úrokov z omeškania, čiže nie je tu obdoba žiadnej obraznej „záchranej brzdy“ v podobe nástupu zákonných úrokov z omeškania (pre prípad výpadku tých dojednaných zmluvne, avšak pri uplatnení noriem spotrebiteľského práva neprijateľne). Logickým dôsledkom toho (i pre odlišnosti v charaktere ochrany normami spotrebiteľského práva - oproti úprave z noriem občianskeho práva vo všeobecnosti) musí byť, že dojednanie o zmluvnej pokute môže z pohľadu prijateľnosti (a platnosti) podmienky buď obstať alebo naopak padnúť len ako celok (i so všetkými rizikami z toho pre strany zmluvného vzťahu plynúcimi, opäť na rozdiel od bežnej úpravy zmluvných pokút v ust. § 544 - 545 O. z. a práva súdu ich výšku znížiť podľa § 545a O. z.).

Ak potom síce slovenský právny poriadok neustanovuje (na rozdiel od výšky úrokov z omeškania) pre výšku zmluvných pokút žiaden strop (obmedzenie) a principiálne by šlo akceptovať i obhajobu konkrétnej výšky zmluvnej pokuty v prejednávanej veci záujmom operátora mobilnej telekomunikačnej siete na doplatení zľavy z ceny telefónu, poskytnutej v očakávaní riadneho plnenia si povinností zo strany jeho zákazníka (ak sa príslušné očakávanie nenaplní) a na zaplatení paušalizovanej náhrady škody za rovnako očakávaný (avšak počinaním zákazníka zmarený) stav nárastu majetku operátora o platby za služby počas doby viazanosti; prijať už nešlo (a to predovšetkým pre argumenty ponúknuté už súdom prvého stupňa) konkrétnu podobu dojednania o tzv. pevnej zmluvnej pokute (nezohľadňujúcej najmä faktor dĺžky zotrvania spotrebiteľa pri riadnom plnení povinností, vyplývajúcich mu zo zmluvy).

Práve toto (nezakotvenie - v zmluvnom dojednaní, o ktoré tu ide - takého spôsobu určenia výšky zmluvnej pokuty, ktorý by bol schopný vyhodnocovať aj pomer dĺžky času „stráveného“ riadnym plnením si zmluvných povinností spotrebiteľom a dĺžky času, v ktorom to takto naopak nebolo) i v spojitosti s nutnosťou dodávateľa (veriteľa) sa v spotrebiteľských vzťahoch takpovediac „trafiť“ (aby dojednanie ešte šlo považovať za prijateľné a preto tiež za platné) potom aj v prejednávanej veci podľa názoru tunajšieho odvolacieho súdu musí mať za následok 1. záver o neprijateľnosti a neplatnosti zmluvnej podmienky a 2. nemožnosť vyhovieť žalobe v časti opretej o takúto podmienku (s nemožnosťou nič na tomto zmeniť akýmkoľvek dôkazom vrátane odvolateľkou naznačovanej potreby zisťovania možnosti žalovanej individuálne ovplyvniť znenie podmienky v tzv. formulárovej zmluve - keďže v tomto prípade treba pripomenúť iný skorší záver tunajšieho súdu z jeho rozhodovania v tzv. spotrebiteľských veciach a to ten, podľa ktorého je to v takýchto veciach vždy protivník spotrebiteľa, ktorý má dôkazné bremeno na preukázanie všetkého, čo by mohlo byť jemu na prospech a naopak spotrebiteľovi na neprospech, pričom preukázanie tu musí byť bezpečné, teda spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti a takéto bremeno ani žalobkyňa z prejednávanej veci neunesla).

Odvolací súd riadiaci sa týmito úvahami a osvojujúci si aj dôvody súdu prvého stupňa vo veci preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej, kde došlo k zvyškovému zamietnutiu žaloby, podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. potvrdil a v časti určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok ho podľa § 220 O. s. p. právne zmenil (pri zachovaní spôsobu rozhodnutia a teda potvrdení - hoc aj len faktickým - rozsudku i v takejto časti), nakoľko tu muselo dôjsť k uvedeniu príslušných zmluvných podmienok vo výroku, čím treba rozumieť len ich odcitovanie výrokom rozsudku (ktorým požiadavkám ale tu diskutovaný čiastkový výrok napádaného rozsudku nebol schopný vyhovieť).

To ale nebolo možným (a to v dôsledku istého uľahčenia si práce súdom prvého stupňa) v časti trov konania. Tu najmä pre nedostatok citácie aj výkladu okresným súdom použitého ustanovenia § 142 ods. 2 O. s. p. došlo k evidentnému prehliadnutiu alebo aj úmyselnému zastretiu skutočnosti, že takéto ustanovenie obsahuje až dve alternatívy postupu a to 1. pomerné rozdelenie náhrady a 2. vyslovenie, že žiadny (správne „žaden“) z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo. Druhá z alternatív (použitá aj v napádanom rozsudku) pritom prichádza do úvahy len pri praktickom vyrovnaní úspechu tej - ktorej strany sporu s jej neúspechom (resp. s úspechom protistrany v spore) alebo pri len nepatrnom presahu úspechu jedného účastníka nad úspechom jeho procesného súpera, o taký prípad ale v tejto veci bez ďalšieho ísť nemohlo. Úspech žalobkyne bol totiž v porovnaní so súčtom tých požiadaviek, ohľadne ktorých došlo k čiastočnému späťvzatiu žaloby aj jej zvyškovému zamietnutiu nižším a k opačnému záveru by sa dalo zjavne dopracovať nanajvyš výpočtom zahŕňajúcim do úspechu aj žalobkyni priznané úroky z omeškania. Takýto výpočet ale súd prvého stupňa neurobil a zaťažil

tým rozsudok (aj inak v diskutovanej časti odôvodnený len chabo) i vadou konania v podobe postupu súdu reálne odnímajúceho účastníkom možnosť konať pred súdom (§ 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.), tu reprezentovanou nerešpektovaním práva na riadne odôvodnené súdne rozhodnutie.

V takejto časti preto muselo dôjsť (i v záujme prinavrátania účastníkom práva na dvojinštančný proces so všetkými jeho atribútmi) k zrušeniu rozsudku a vráteniu veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Pri takomto výsledku odvolacieho konania vo veci samej však v ňom bola plne úspešnou žalovaná a vedľajší účastníci na jej strane a boli to tak oni, komu vzniklo právo na náhradu trov (podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.). Žalovaná ani vedľajší účastník 2/ však nepodali návrh na priznanie im náhrady (§ 151 ods. 1 O. s. p.) a túto ani (pre prípad vzniku trov, zo spisu sa však nepodávajúcich) v zákonom ustanovenej lehote (troch pracovných dní) nevyčíslili, vedľajší účastník 1/ potom síce príslušný návrh aj s vyčíslením podal (v rámci vyjadrenia sa k žalobe až v odvolacom konaní); práve v špecifickej nepotrebnosti jeho „prisadenia si“ až v tomto štádiu konania však odvolací súd videl dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie mu náhrady trov konania podľa § 150 ods. 1 O. s. p. a preto žalovanej ani žiadnemu z vedľajších účastníkov na jej strane náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.